
ARANA GOIRITAR SABINEK EGINDAKO ESKAEREA (Bakio)

Denbora askotxu igaro da pasa dan mendetik ona eta beraz, edozein bidek aldaketa frango izan daitez, gaur egun Bakioko bide nagusia dogun bideak lez. Zubiaur eta San Pelaio auzoak batzen dauazan bidea Sahino Aranak orain dala mende bete egindako eskaerearen emoitzea dogu. 1899.eko zemendiaren 9an Sabino Aranak eskaera bat aurkeztu eban Bizkaiko Foru Aldundian Bermeoko Zubiaur eta San Pelaio auzoak lotzeko asmoagaz.

Sahino Arana 1865. urtean jaio zan Abandon. Amazazpi urte ebazala, beraren anaia zan Luisen eskutik euskal abertzaletasunaren pentsamenduak jo eban eta ausnarketa sakonaren ostean, bizitza osoa Euskal Aberria birreraikitzen emotea erabagi eban. Euskerea ikastea izan zan aren leenengo lana. Euskalerra edo EUZKADI, berak Euskalerra emondako izena. Euskalerra eta euskerearen alde lan mardoza eginda, beraren eritxi politikoakaitik ainbat bider espetxeratu izan zan. Gero, Sukarrieta il zan 1903. urtean.

1898. urtean Sahino Arana, Euzko Alderdi Jeltzalea ordu-rako berak eratuta, alderdi orren ordezkari lez Bizkaiko Foru Aldundian sartu zan eta bertan euskal abertzaletasunaren aurka egozan guztien aurka (sasoi atan alderdi guztiak) egin bear izan eban.

Lan andia egin eban Aranak Foru Aldundian, gizarteko beste arlo askotan lez, era guztietako gaiak jorrazuz eta eska-

hideak eginez, esaterako: "Urrengoko urteetan San Inazio jaia ospatzeko eskaerea". "Koplak saltzen dabezanei eta musika tresnak jotzen dabezanei gaineko zergea ezartea", "Bideak eraikitzeke proposamena" eta abar. eta abar.

1919. urte ingururako Zuhiaurraldetik Olaskoetxeraginoko (Olaskoagarren etxea) bidea haegoan eginda. Kontratista Landaluze izeneko gizon bat izan zan. Pare bat urte beluago asi ziran bidearen bigarren zatia egiten, au da, Olaskoetxe eta Urizarreta batuko ehazana, Eduardo Garai dalako kontratistaren eskutik, ain zuzen be. Ez zan lan erreza izan, sasoi aretako eskuarte eta bitarteko urriak kontutan artuta. Baina apurka-apurka hidea egiten joan ziran. Portu aldean arriak ataraten ebezan, astoz eroanda, hidea eraikitzeke. Karea KARABIA aldetik ataraten zan, bai bidea bai Olaskoetxeke zubia egiteke be. Sasoi atan, laneskurik merkeena Ondarreko zubi aldean lan egiten eben karabineroena izaten zan, arcek diru gitxiren ordeze lan egiten eben-eta. Urte batzuk geroago, bidea Matxitxakoragino luzatu eben.

Belaunaldirik belaunaldi bidea eraikitzen joan ziran. Sahino Aranak egindako eskaera aretatik gaur egun ezagutzen dogun bidea lortu artea. Eta aor daukagu edozein momentutan Zuhiaurraldetik San Pelaioa tipi-tala ibilteke bidea.

Ainara Madariaga

ITXASOKO AREA DALA TA EZ DALA (Bakio)

Getxoko Arrigunaga aretzea egoera txar-txarrean dago. Bizkaiko Foru Aldundiak aretza ori birreskuratutea erabagi eban. Orretarako egokia dan area bertara eroatea eta bertan zabalduetea izan zan Aldundioek aukeratutako konponbidea. Zenbat eta 210.000 m.' are. Are kopuru andi ori nondik atarateko ikerketak egiten ibili ziran. Alan bada, arcaren kalitatea dala, ingurugiroan kalterik txikiena egiteko dala, Bakio inguru-a aukeratu eben are kopuru andi ori atarateko.

Bakio aurreko itsas ondoan 2 milioi m.' are ei dagoz. Aldundiak orreei zati bat kendutea eta Arrigunagan zabalduetea erabagi eban. Orretarako, leenengo ta bein ingurugiroan zelango kalteak sortu leitezkan. aredu ondoaren zeaztasunak eta beraren ganeko aolku teknikoak jakiteko AZTI institutua kontratatu eben. Bein ingurugiro eta itsasoari buruzko argibide guztiak eskuan abezala. SENER enpresari emon eutsoen

are atara eta Arrigunagan zabaldueteke proiektu teknikoa diseinatuteke bearra. Bearra bera egiteke kontratua, ostera, CONSTRUCCIONES MOYUA SA eta OBRAS Y DRAGADOS enpresek sortu eben AET-ari emon eutsoen.

Arteragoko asteotan Bakioko AREAGA aretzearen aurreko uretan ikusi izan dogun itsasontzi gorria azkenik aitatutako enpresa talde orretakoa da. Itsasontzi ori itsas ondoa arakatzen eta andik area ataraten ibili da. Onezkeroko, 20.000 M are atara ei dabez. AZTI institutuen berbetan, ez litzake 25 m. baino gitxiagoko itsas sakonerako arerik atara bear.

Itsasontzi gorria Bakioko uretan agiri ta bertan, erritar eta udatiar asko asarratu. sutu eta aurka agertu dira. Surfistek manifestazino bi eratuaz ganera. Bakioko Udalak Aldundia, AZTI eta SENER erakundeei jendaurreko batzar bitara deitu deutse. Erakunde orreetako teknikoek arazorik ez dala egongo

bein eta barriz esan arren, batzar orreetan erritarren asarre bizia eta susmo txarrak agirian be agirian lortu ziran. Antza, teknikoek markatutako lekutik kanpo, baita 25 m. baino gitxiagoko sakoneran be area ataraten ibili dira. Alan bada, ingurugiroari egin leitekion kaltea andia izango dalakoan zabal-zabal dago erritarren artean. Azkenengo batzarrean, martiaren 25ean, Udalak eta an batutako erritarrek, ago batez, itsas ondotik area atarateko bearrak bertan beera izteko eskatu eben. Ara geiago, Arartekoagana laguntza eske jo dabe erritar batzuk.

Inongo aldetik amarrurik ez dala egongo jakiteko, areatarate lekuan diralako kutxa baltzak sartuko dauz AZTI institutuak itsapean. Aldundiak, beraren aldetik, itsas biosferaren ganeko

beste ikerketa bat egiteko agindu dau. Orregaz batera, erritarrek aldiro-aldiro joan aal izango dabe itasontzira, an egiten diran bearrak legezkoak diran ala ez euren begiez ikusteko.

Beste alde batetik, Armintza eta Bakioren arteko biotopoa jogoteko orain dala gitxi artutako ebazpenaren aukarkoa izango ei litzake Aldundiak aurrera darabilan are-atarate ori. Aldundiak, baina, ez dau bearrak lotutako berbarik entzun gura, ez eta ori egiteko asmorik be. Eta aurka dagozan erritarrei epaitegira joteko esan deutsee, besteko barik, Aldundiko ordezkariak.

Iniaki MARTIARTU

EMEROTEKA

(Bakio)

EL CORREO egunkariak aurtongo martiaren 30eko Urdaiabairi buruzko geigarrian agertutako alkarrizketea dakartsuegu bertan.

Bakioko gizarte bizitzan euskerearen erabilera eta eguneroko artuemonak euskaldundu daitezcan, JOSEBA TERREROS, Udaleko Euskera Teknikaria dogu ardura-dun. Gazte orren esanetan, Bakion euskerea bizi-bizirik dago, naiz eta erderearen eraginak kalte andia egin. Euskal izkuntzeari buruz egin diran ikerketen arabera, Bakio oso leku egokia da euskerearen erabilpena andintzen ikusteko.

Euskerea bizirik dago Bakion?

Bai. Bizi-bizirik dago Bakion, baita inguruko errietan be. Beste kontu bat da, euskereak urteetan jasan bear izan dauan bazterketeak eragina izan dauala, kaleko erabilera bearko leuken besteko altua ez izateko. Dana dala, etxe barruko eguneroko bizi-moduan, au da, familiaretan oso bizirik dago. Gure erronka nagusia, momentu onetan, euskera ori etxeetatik atara eta gizar-te bizitzan sustatzea da. Ori bultzatzeko bearrean gabiltz eta ez daukat zalantzarik ertaineko epean egoera naiko obetuko dana.

Udaldia igaroten datozanek erdera utsean egiten dabe berba. Ba ete dauka orrek bakiotarrek berba egiteko eran eraginik?

Udan errira 13.000 pertsona urreratzen dirana kontutan artu bear da, geienak Bilbo eta aren inguruko erri erdaldunetakoak. Beraz, ulergarria da udako artuemonak, geienbat, erderaz bideratzea. Orrek, jakina, eragina dauka kultur erreferentziak eskuratzerakoan. Edozelan be, azken urteotan aldaketak igarri dira, eta gero eta udatiar geiagori entzuten jako euskeraz, batez be, umeak tartean dagozanean.

Udaletxean euskerarik erabilten da?

Daborduko, euskerazko funtzionamendua imini da abian. Orrek esan gura dau barruko ainbat aigiri euskera utsean idazten dirala, berbarako, akta eta zinegotziei emoten jakezan informazinoren batzuk. Era berean, jendaurrean agertzen diran iragarki edo bestelako informazino idatziak be elebitan egin oi dira, beti be, euskereari leentasuna emontez. Azkenik, administratu alfabetatuei tramitazinoak euskera utsean emoten jakez, eurak orregaz bat etorri ezkeru.

Badago Bakion euskereari buruzko ikerketaren bat eginda?

Bai. Igaz SIADECO enpresea arduratu zan merkataritza arloko eta Bakioko kultura, astialdi eta kirol taldeetako izkuntza egoerea ikertzen. Datuak oso interesgarriak dira eta garbi adierazoten dabe erabilera oso altua ez izanda be, Bakiok aukera ezin obeak eskaintzen dauazana euskerearen ahozko erabilpena anditzeko. Iñaki Gamindez Bakioko berbakereari buruz idatzitako liburuan be, bertoko izkerea ze aberats eta joria dan ikusiko da.

Adinaren arabera, zeintzuk dira euskera geien erabilten daben taldeak?

40 urtetik gorakoek euskera geiago egiten dabe adin orreetatik beerakoek baino. Utsunerik nabariena 25etik 35era bitarteko adintaldean dago. Baina ori ez da Bakioko kontua bakarrik, izan be, pertsona orreek erderaz (sasoi artan ez egoan beste irakaskuntza eredurik) ikasi bear izan dabe eta ganera une orretan euskerearen kulturea daborduko makaltzen asia zan espainiar diktadurak urteetan bultzatutako izkuntz zapalketea eta bazterketea zala eta.

ZIDURI